

**ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ ОЦІНОК, ПРОВЕДЕНИХ
НЕЗАЛЕЖНИМИ ПРОФЕСІЙНИМИ ОЦІНЮВАЧАМИ**

Г.В.Нашкерська

Львівський інститут банківської справи університету банківської справи Національного банку
України, halyna.nashkerska@gmail.com

Міжнародні стандарти оцінки (МСО) визначають ринкову вартість як домовленість по ціну, на яку б згодились покупець і продавець, якби кожен з них мав би достатньо часу для вивчення наявних на ринку можливостей і альтернатив [1, с. 99-100]. Всі інші методи оцінювання вважаються неринковими (рис. 1.). Використовуючи їх, професійні оцінювачі повинні гарантувати вибір найкращих баз, обираючи всі обґрунтовані методи [1, с. 104].

Перевагою наведених на рис. 1 методів вимірювання є властивий для окремих з них системний підхід, який дозволяє визначити вартість діючого підприємства, ефективність його діяльності за методами капіталізованого прибутку, надлишкових доходів, дисконтованого грошового потоку та ін. Одночасно результати оцінок, проведених зовнішніми експертами, не можуть вважатись достатньо надійними, особливо з використанням неринкових методів і практично не відображаються в обліковій системі та у фінансовій звітності за винятком вартості у використанні, утилізації, ліквідації та вимушеного продажу.

Серед причин, які зумовлюють недовіру адміністрації до їх результатів є відсутність економічного характеру, недостатні знання оцінювачів про важливість об'єктів для підприємства, особливості його діяльності, специфічний характер (вартість іпотечного кредитування, страхова вартість). Нині вважається звичайним, що один і той же об'єкт обліку одночасно може мати дві оцінки: історичну або залишкову, за якою він відображається в обліку і звітності та споживчу або страхову, отриману в результаті зовнішнього незалежного оцінювання. Причиною цього є значні відхилення у розрахованій вартості активу, яка підприємством часто вважається необґрунтованою.

Рис. 1. Методи оцінювання, які використовуються незалежними сертифікованими спеціалістами

Вважаємо за необхідне зближення результатів оцінок, здійснених підприємством та зовнішніми експертами, що дозволить здійснювати їх відображення за балансом.

Проведене дослідження якості оцінок в фінансовому обліку дозволяє визначити такі основні недоліки:

1. Відсутність системного характеру та орієнтації на реалізацію основної цілі діяльності підприємства: отримання максимального прибутку при відповідному зростанні розміру власного капіталу за кожним явищем чи подією господарського життя.

2. Надмірне захоплення методичними підходами до оцінювання окремих об'єктів без урахування їх взаємодії у процесі господарської діяльності підприємства, що зумовлює зміни їх вартості.

3. Формування вартості об'єктів у використанні лише за зовнішніми критеріями – ринковими цінами, кількістю грошей в обігу та ін. без урахування дії внутрішніх.

4. Відсутність орієнтації на оцінку підприємства як економічної системи, ефективності його діяльності з урахуванням правил та обмежень, якими обтяжена облікова система.

5. Неврахування синергічного ефекту, який виникає у процесі взаємодії факторів виробництва і зумовлює значне перевищення вартості діючого підприємства над сумою індивідуально оцінених активів.

Для покращення якості вимірювання на підприємстві потрібно сформулювати систему оцінювання, яка дозволить забезпечити:

- оцінку якості проведених процедур вимірювання;
- обґрунтованість вибору методів оцінки для відображення реальної вартості об'єктів фінансового обліку;

- виявлення необхідності переоцінки окремих об'єктів;
- аналіз впливу здійснених оцінок на фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Якість проведених процедур вимірювання визначається можливістю розрахунку реальної економічної вартості суб'єкта господарювання, виходячи з наявних ресурсів та інтенсивності їх використання в процесі діяльності.

Основним критерієм вибору методів оцінювання для окремих об'єктів є забезпечення можливості визначення суми майбутньої економічної вигоди, яка буде генерована активом (втрачена зобов'язанням) при використанні за призначенням у процесі їх взаємодії для забезпечення основних цілей діяльності підприємства.

Системна взаємодія об'єктів, які використовуються підприємством, зазвичай, зумовлює зміну їх цінності, яка визначається не тільки зовнішніми чинниками (ринковою ціною придбання, що втрачає значення у процесі використання), а й внутрішніми, що зумовлює необхідність урахування міри їх впливу на систему.

Аналіз впливу здійснених оцінок дозволяє зіставити наслідки застосування вимірювальних процедур з фактично отриманими результатами діяльності та виявити можливі негативні відхилення.

Для покращення якості процедур вимірювання та надання їм економічного характеру пропонуємо використовувати у фінансовому обліку додаткові методи оцінювання, які дозволять визначити внутрішню цінність об'єктів для підприємства – поточну вартість у використанні – для оборотних активів, і теперішню вартість активів з урахуванням можливості генерування ними економічної вигоди у наступних звітних періодах – для необоротних.

Список використаних джерел:

1. Международные стандарты оценки. Седьмое издание. 2005/ Пер. с англ. И.Л.Артеменкова, Г.И. Микерина, Н.В.Павлова. – М: ООО «Российское общество оценщиков», 2005. – 414 с.